

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ**

**ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МАРКЕТИНГУ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ
ВНУТРІШНІЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ
МЕХАНІЗМ
ПІДПРИЄМСТВА**

Затверджено:

Протокол засідання кафедри
економіки, маркетингу та бізнес-
адміністрування
№ 1 від 29 серпня 2022 р.
Зав. кафедри ЕМБА

Вікторія ЯНОВСЬКА

Викладач		
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	http://surl.li/fruxc	
E-mail	ustilovskaya.an@ukr.net	
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 телефон: +38-095-837-60-12	
Консультації	Кожний вівторок та п'ятниця з 14 ⁰⁰ до 15 ⁰⁰ м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 904 або за ZOOM посиланням http://surl.li/fruyv	
Офіційна назва освітньої програми	ЕКОНОМІКА	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Галузь знань, спеціальність	05 «Соціальні та поведінкові науки» 051 «Економіка»	
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова	
Курс/ Семестр	2/4	

викладання	
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 20 години/ 8 годин Практичні заняття – 24 годин / 8 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально- технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проектор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	Формування знань про структуру, принципи, інструменти побудови і закономірності функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства, його нормативної бази, планування, обліку, контролю і оцінки діяльності підрозділів, матеріального стимулювання і відповідальності їх колективів, розробка системи стимулювання розвитку і ефективної діяльності окремих структурних підрозділів, що забезпечить ефективну діяльність в умовах жорсткої конкуренції всього підприємства.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.
Загальні компетентності	ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію. СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
Програмні результати навчання	ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ЧОМУ ВАЖЛИВИЙ КУРС:

Внутрішній економічний механізм підприємства здатен сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння щодо горизонтальних і вертикальних економічних стосунків усередині підприємства.

У результаті вивчення дисципліни здобувач оволодіє знаннями щодо структуризації підприємства; внутрішньовиробничих договорів та внутрішньозаводських госпрозрахунків; формування внутрішніх цін; планування діяльності цехів підприємства; контролю і оцінки діяльності підрозділів; матеріальної відповідальності зі результати виконаної роботи; мотивації та стимулювання праці персоналу підприємства.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1. Передумови та форми функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства

Тема 1. Виробничо-організаційна та економічна структуризація підприємства.

Підприємство як складна відкрита система. Поділ і кооперація праці в організаційній структурі підприємств і їхні типи. Протиріччя інтересів у системі «підприємництво». Особливості функціонування підприємства в сучасній економічній структурі.

Тема 2. Структура і форми функціонування внутрішнього економічного механізму.

Зміст і взаємозв'язок понять «господарський механізм», «економічний механізм», «внутрішній економічний механізм». Принципи і форми внутрішнього економічного механізму. Особливості внутрішнього госпрозрахунку в цехах, ділянках, бригадах, функціональних підрозділах. Колективний і орендний підряд як найбільш зроблені форми господарського механізму.

Тема 3. Організаційно-правові передумови введення ефективного внутрішнього економічного механізму.

Необхідність і зміст підготовчої роботи з переходу на внутрішньовиробничих договорів. Особливості підготовки до переходу на внутрішньозаводський госпрозрахунок бригад і ділянок.

Тема 4. Внутрішні ціни підприємства і їх формування.

Поняття внутрішніх цін підрозділів підприємства і їхніх функцій. Методи формування внутрішніх цін на продукцію підрозділів.

Модуль 2. Планування діяльності підрозділів підприємства

Тема 5. Планування діяльності підрозділів.

Внутрішньозаводське планування як найважливіша складова внутрішнього економічного механізму. Планування госпрозрахункової діяльності в основних цехах, виробничих ділянках, бригадах. Планування діяльності допоміжних цехів.

Тема 6. Контроль і оцінка діяльності підрозділів у системі внутрішнього економічного механізму.

Контроль як функція управління. Форми контролю. Облік і перелік документів як

складова внутрішнього економічного механізму. Особливості обліку показників діяльності в різних структурних підрозділах. Формування внутрішньозаводського банку з чековою системою розрахунків як найбільш досконала форма внутрішнього економічного механізму. Аналіз діяльності підрозділів підприємства в системі внутрішнього економічного механізму.

Тема 7. Матеріальна відповідальність за результати роботи.

Форми та зміст матеріальної відповідальності. Методи розрахунку збитків та економічних санкцій. Регламентуючі складові системи внутрішньої матеріальної відповідальності. Порядок пред'явлення претензій і розгляду розбіжностей.

Тема 8. Мотивація та стимулювання праці як складові внутрішнього економічного механізму.

Сутність мотивації праці і її стимулювання. Оплата праці як форма матеріального стимулювання. Розподіл колективного заробітку. Оплата праці по «плаваючим» окладах.

Практичні заняття курсу передбачають виконання практичних задач, ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал (до 10 балів).

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, виконанням практичних та ситуаційних завдань, відповідями на тестові питання, доповідями та ступенем залученості у дискусії. Максимальна сума становить 13 балів за змістовний модуль.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 7,5 балів (максимум 13 балів за змістовний модуль).

Студент отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент, становить 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

«Відмінно» - A (90-100 балів) – виставляється студенту, який глибоко та міцно засвоїв матеріал, відмінно справляється з задачами та питаннями, показує знайомство з фаховою літературою, володіє різносторонніми навичками та прийомами виконання практичних завдань, вміє добре орієнтуватись у виробничих ситуаціях.

«Добре» - BC (74-89 балів) – виставляється студенту, який твердо знає програмний матеріал, правильно застосовує теоретичні знання при рішенні практичних завдань, володіє необхідними навичками та прийомами їх виконання.

«Задовільно» - DE (64-73 балів) – виставляється студенту, який має знання тільки основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, неправильне тлумачення окремих елементів завдання та відчуває труднощі при виконанні практичних завдань.

«Незадовільно» - FX (35-59 балів) - виставляється студенту, який дає необґрунтовані відповіді на запитання, допускає суттєві помилки у використанні понятійного апарату. Не простежується логічність та послідовність думки. Формулювання хаотичні та не усвідомлені.

«Незадовільно» - F (1-34 балів) - виставляється студенту, який не засвоїв зміст дисципліни, вміння та навички не набуті.

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспект лекцій.
3. Посилання на Google Classroom: «Внутрішній економічний механізм підприємства» (<https://classroom.google.com/c/NjAwOTAwNzE5MjE4>)
4. [Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ.](#)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Bezpartochnyi, M. (2019) Organizational-economic mechanism of management innovative development of economic entities. Higher School of Social and Economic Przeworsk. Poland, 404 p.
2. Zhao, W. and Ma, H. (2017) Research on the Management Mechanism of Enterprise Service Innovation. *American Journal of Industrial and Business Management*, 7, 1346-1360. doi: [10.4236/ajibm.2017.712095](https://doi.org/10.4236/ajibm.2017.712095).
3. J. Teece, D. (2014) A dynamic capabilities-based entrepreneurial theory of the multinational enterprise. *Journal of International Business Studies*, Vol. 45, pp. 8–37.
4. Антипова С.П., Рижиков В.С., Підгора Є.О., Біличенко Н.А., Яковенко М.М. Ровенська В.В. Внутрішній економічний механізм підприємства: навчальний посібник. Краматорськ: ДДМА, 2010. 188с.
5. Внутрішній економічний механізм підприємства. Тексти лекцій для студентів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» всіх форм навчання. Укладачі: Мініна О.В., Поленкова М.В. Чернігів: ЧНТУ, 2016. 92 с.
6. Григор'єва О.В. Внутрішній економічний механізм функціонування підприємства. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 89 с.
7. Грещак М.Г., Гребешкова О.М., Коцюба О.С. та ін. Внутрішній економічний механізм підприємства: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2011. 228 с.
8. Атюшкіна В.В., Бурко Я.В. Внутрішній економічний механізм підприємства: навчальний посібник. Київ: Аграр Медіа Груп, 2015. 190 с.
9. Мініна О.В., Поленкова М.В. Внутрішній економічний механізм підприємства: конспект лекцій. Чернігів: ЧНТУ, 2016. 92 с.
10. Гуткевич С.О., Корінько М.Д., Сафонов Ю.М., Солоха Д.Б., Белякова О.Б. Внутрішній економічний механізм підприємства: навчальний посібник / за ред. проф. С. О. Гуткевич. Донецьк: Вид-во СПД Купріянов В.С., 2012. 362 с.
11. Ціхановська О.М., Дончак Л.Г. Дослідження стану функціонування внутрішнього економічного механізму на виробничих підприємствах Вінницької області. *Економіка і суспільство*. 2016. №3. С. 181-188.
12. Босак І.П. Теоретичні аспекти внутрішнього економічного механізму підприємства. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2016. №1. С. 129-134.
13. Олійник Т.І. Внутрішній економічний механізм підприємства. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2017. №2. С. 129-133.

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)

[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ

Порушення Кодексу академічної доброчесності ДУІТ є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ. У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності ДУІТ.

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік тощо) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ».

Розробник:
Доктор філософії,
доцент кафедри ЕМБА

Анастасія УСТИЛОВСЬКА